

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Debrecen: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Egyéb városok: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— október 4.

(A színházak romlottsága.) Színházunk negyven éves jubileuma előtt állunk.

Be régen is elmúltak azok az idők, a melyekben a színházakat templomoknak, Thália templomainak nevezték. Templom! Milyen fenséges fogalom ez! Nem lehet még akkor sem egészen alacsony, ha pogány istenségek nevével kapcsolták össze. Mert ha a kereszténység eszméjétől elválatlanok a tiszta erkölcsök, a szép, jó és igaznak neves művelése, a régés ó-korból is oly művek maradtak reánk, a melyek még ma is fennkölt példái a költőnek és művésznek. A kilenc Muzsa személyesítette meg a szép művelésének egyes ágazatait, közülök Thália volt, a színművészet muzsája és erről sem mondhatjuk el, hogy az elmét megtévesztő, a szívet, lelket megrontó, erkölcsöket megzavarító szenny emléke tapadna hozzá. Rég lemondunk arról, hogy a színházakat is a művészetek templomának tekintsük. — Nem áldoz többé e csarnokokban a tiszta eszméknek sem a költő, sem a művész, a közönség sem azért vonul falaik közé esténként, hogy a hétköznap csüggesztő küzdelmei után új életre keljen s a művészet szárnyán emelkedjék tisztább, nemesebb vagy legalább derűsebb légkörbe. De hogy is! Aki ezzel a szándékkal találta beléptidiját lefizetni, az ugyan megcsalódik, mert ma már a színházakban halmozódott fel minden, ami romlás, ami undor, ami rut hazugság. Nem templom a színház többé, mert hiszen a színészet ma a nemzeti erkölcsökkel és szellemmel éppen ellenkező irányban bukácsol előre és hátra, mert hiszen egyik feladata az erkölcsök kigunyolása, a magasztos érzéseknek a szívekből való kiirtása. De ki is hinné, ki is várná, hogy e modern világban templomnak tekintsék a színházat? A kufár szellem vásárt csapott a templom előcsarnokában, ennél fogva a színházat is egészen a maga hasznára fordítja és épít az emberek bűnös hajlamaira, kik az érzelmeik ingerlését, a röhögtető durvaságokat oly szívesen váltják készpénzre. Ime, nem templom már a színház, de sőt ellenkezője annak. — Inkább annak ellenkezője! Hiszen még is kolának sem válik be a mai színház. — A „Nemzeti Színház“ ban magában is nemrég gyalázták meg a magyar történelem dicső alakjait, Nagy Lajos, Mátyás királyainkat, Bethlen Gábort. Sem a vallási, sem a nemzeti érzéseket nem fejlesztik a színházakban. Siessünk megjavításukkal, mert emlékezetes előttünk a jeles tanfőú szava, a ki bátran

kimondotta, hogy a színház ma este többet ront, mint amennyit az iskola építhet! — Színházunk negyven éves jubileuma alkalmával nem óhajtunk egyebet, minthogy újabb félévszázados élete visszatérés legyen a fényes múlthoz, a melyben a színház templom és iskola is volt, emellett valódi melegágya a nemzeti és hazafias érzéseknek!

Szüret-e ez, vagy talán tor?

— okt. 4.

Szüretre készül az ország Magyar földön nagy és nevezetes esemény ez. Hegyeinken zöldel a borág, a magyar bornak messze idegen világrészeken is hirt van. Külön áldásunk nekünk a bor, olyan, akár a buza, amely itthon acélosabban hánnya ki fejét, mint másutt.

Tokaj asszuja, az erdélyi hegyalja rizlingje a dunántúli bor, sőt még a homoki fajta is a magyar borok tüzét, zamatját hirdeti. Hej, tüzes is tőle a magyar lélek s talán azért is vagyunk olyan kuruc nép, mert jó a borunk. Hát az igaz is, hogy valami árpalétól nem nagyon növekedik meg az ember virtusa.

Szóval, szüretelünk. Nagy sor ez, vajjon milyen Istenáldása lesz a szőlőtőkén. A régi jó világban nem sokat tűnődött ezen a gazda, csak a fagyot imádkozta el, de amióta a tudósok kitalálták az Isten verte filokszérát, meg peronoszpórát, azóta sokat fő a gazda feje. Hej, mert a mi szép szőlőhegyeinket is alaposan megdézsmálta a filokszéra!

A régi jó világot egyébként is erősen visszasíratja az ember ilyenkor, szüretidő táján. Régebben más szüretetek jártak, vigabbak, hangosabbak. Más idők, más emberek. És más erkölcsök is.

Valami méla bu, fájó lemondás fogja el az ember szívet, ha a régi szüretetekre gondol, amikor hét nap és hét éjjel folyt a dinom-dánom, az eszem-izsom a szőlőhegyeken. Egyik gazda átadta a vendégeket a másikig s az ember ki sem jött a szüretelésből egészen — a disznótorig.

Hiába, más világ járta akkor. Az emberek is jobban tudtak mulatni, nem voltak olyan savanyuak, mint ma s talán uem is voltak olyan szegények. De nem is volt akkor huzdrágaság, ex-lex, háromesztendős válság, vagy ha

volt is, hát egy-kettő elintézte azt a magyar a kardjával. Már tudniillik a válságot. Mert a huzdrágasággal bizony még a régi időkben sem tudott volna megbirkózni a magyar.

A régi szüretetek emléke ilyen ősz elején kísérteni kezd. Még a nagyapáink vigan szüreteltek, ha ők nem, hát a dédapáink bizonyosan. Az apáinknak már szomorú volt a szüretjük. Sivár korszakba, a Bach-korszaka estek az apáink szüretjei s bizony abban az időben örömmé vált a magyar ember bora. Hála Isten, elmúlt az az idő, csak vissza ne jöjjön.

Mégis csak a régi szüretetek emléke teszi széppé ezeket a szüreti mulatóságokat. Az ember lelke belering az illuzióba és áttatja magát, hogy hiszen ma is vigad.

Pedig manapság igazán csak sirva vigad a magyar.

Szüret előtt áll az ország. Gazdasági szempontból is rendkívül fontos, hogy milyen eredménye lesz az idei borfejtésnek, de fontos más szempontból is. Egyre ritkábbak a dátumok, amelyeken a magyar embernek vigadnia lehet s egyre sűrűbbek a halotti torok évfordulói, amelyeken sirnia kell.

Elevenítse fel a magyar a régi szüretetek emlékét, keressen vigasztalást a maga lelke hevével, amely nem is olyan régen örömtüzeket gyújtott szüretidő táján a szőlőhegyeken.

Ezekben a szomorú napokban vigasztalást a magyarnak!

A politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 4.

A tegnapi nagy események után az ellenzéken ma már a jövő fontos terveivel foglalkoznak. A vezérőlbizottság ma délutáni ülésén meghányta vetette az esélyeket és készült az október 10-iki ülésre.

(A félszüzek.)

Érdekes, hogy az új disszidensek nem vesznek részt a szövetezett ellenzék munkálkodásában, annak dacára, hogy a tegnapi gyűlés értekezletén ők is megjelentek. Tudvalevőleg Darányi Ignác tegnap délelőtt hívatta az értekezletről az új disszidensek vezérét Nagy Ferencet. Azt közölte vele, hogy az egész szövetezett ellenzék szívesen venné, ha képviselteknek magukat a vezérőlbizottságban. Nagy Ferenc közölte ezt

Már megérkeztek Glück Ede

az ószi férfi-, női- és gyermek cipők

és jó minőségű cipőket olcsón csak nálam lehet vásárolni.

legnagyobb cipő-áruházában Debrecen, Piac és Kossuth-u. sarok, a kistemplommal szemben. — Szép

és jó minőségű cipőket olcsón csak nálam lehet vásárolni.

az óhajt az érkekezlettel, de ott azt határozták el, hogy az új disszidensek nem óhajtának befolyjni a szövetség ellenzék akciójára, csak vele párhuzamosan akarnak haladni. Ennek folytán a vezérőrbizottságban sem képviseltetik magukat.

(A bécsi események.)

A koalíción ma délelőtt különösen a bécsi audencia esélyeiről beszéltek. Ugy vélik, hogy ha a Fejérváry-kormány teljes programjával megkapja kinevezését, akkor az új többség feladatai még világosabbak és tisztábbak. Mindenre készen állanak, bár valóban előre nem is sejthető az újabb bizonytalanságból való kibontakozás módja.

Sokat foglalkoznak most az ellenzéken a horvát képviselők akciójával és többen előterjesztést tettek Kossuth Ferencnek, hogy hogyan lehetne megnyerni a horvát ellenzék. (Mai távirati rovatunk közli a horvát képviselőknek igen kedvező és hazafias szellemű megállapodásait.)

A vezérőrbizottság a mai ülés után még többzör fog tanácskozásra összehívni az október 10-iki ülésig.

(Hazatért ügyvivők.)

Kristóffy és Lányi ügyvivők ma reggel újabb meghívást vártak, de csak azt az értesítést kapták, hogy a király újtol nem fogadja őket, mire reggel kilenc órakor Budapestre utaztak.

(Négy órás kihallgatás.)

A vezérőrbizottság, a melynek kezébe van letéve a nemzet bizodalma csekély ötpernyi kihallgatáson jelenhetett meg a magyar király előtt, a ki nagyon egyszerűen papirszeleten jelentette ki, hogy:

— Nem engedek!

Fejérváry Géza bárót azonban két nap óta 4—4 óráig tartó audencián hallgatta meg a király. Ma is — mint Bécsből jelentik déli egy órakor ment

a császárhoz kihallgatásra. Ezen az audencián Goluchowszky is megjelent s a fődarábant újra előterjesztette a választási törvényről szól javaslatait azon módosításokkal, a melyeket a király kívánságára a magyar miniszterek a tegnapi audencia után eszközöltek.

Fejérváry újból kérte a király hozzájárulását a javaslatokhoz.

A király még ma sem döntött s a négy órán át tartó kihallgatást azzal fejezte be a király:

— Majd meggondolom a dolgot!

(A vezérőrbizottság ülése.)

A szövetség pártok vezérőrbizottsága ma este ülést tartott Kossuth Ferenc elnöklete alatt. Ezen az ülésen a vezérek az október hó 10-én megnyitandó országos gyűlésre való intézkedéseket beszéltek meg. Foglalkoztak azonkívül a jövőben várható politikai eseményekkel s az új fordulatokkal szemben való állásfoglalással.

Andrássy Gyula gróf, a ki jelenleg a fővárostól távol van, — még nem érkezett Budapestre.

Debreceniek Budapesten.

Küldöttség Kossuth sirjánál.

A polgárság koszoruja.

— október 4.

(Saját tudósítónktól.) Lapunk tegnapi számában hirt adtunk arról a mozgalomról, a mely Debrecen város polgársága körében megindult. Rövid, muló órák választanak el bennünket attól a naptól, amikor a főváros közönsége az egész országgal egyetértve megünnepeli az október 6-iki gyásznapi évfordulóját s azzal együtt zászlót bont az alkotmány védelmére. Ezen a dicső napon Debrecen város polgársága se marad el az ünneplők-

tól. Részt vesz azon képviselteti magát Budapestén és koszorukat helyez a nemzet két nagy halottjának Kossuth Lajosnak és Batthyáyninak sirjára.

Ezt a hazafias cselekedetet ma este az Angol királyné szálló disztermében határozta el az a népes érkekezlet, a melyen közéletünknek számos kitűnősége, köztük dr. Fejér Ferenc, dr. Magoss György, dr. Kőrössi Kálmán, dr. Varga Lajos és Vass Kálmán stb. jelen voltak.

Az érkekezletet dr. Varga Lajos nyitotta meg. Beszámolt beszédében a mozgalomról, a mely néhány nap előtt indult, hogy az okt. 6-iki budapesti tüntető felvonuláson Debrecen népe is küldöttségileg jelenjen meg. Hazafiai szent kötelesség — mondotta — hogy ezen a napon a nemzet két nagy halottja Kossuth Lajos és Batthyány Lajos sirjánál tegyen fogadalmat az ország népe, hogy a veszélyben forgó alkotmányt megvédje. Illő hát a debreceni polgársághoz, hogy csatlakozzék a főváros hazafias lakosságához ezen a napon s azért kéri, hogy szervezkedjen a küldöttség, a mely pénteken Budapestre kíván menni. Ajánlja, hogy két koszorut vigyenek a két nemzeti hős sirjára.

Az érkekezleten Varga Lajos után még többen felszólaltak s elhatározták, hogy a küldöttség pénteken reggel a gyorsvonattal utazik Budapestre. A vonat fél 2-kor érkezik meg a fővárosba így hát van idő, hogy a Szabadság téren gyülekező felvonuláshoz csatlakozzanak. Majd jegyzékbe vették a küldöttség jelentkező tagjainak nevét. A küldöttség Budapestén bővül az ott élő debreceniekkel, a kik a péntek délután érkezéssel a „Szabadság” kávéházban találkoznak.

Jelentkezéseket még a holnapi, csütörtöki napon elfogad a „Debrecen” szerkesztésége Csapó-utca 10. szám.

Ezután az érkekezlet a koszoruk költségére indított gyűjtést. Az érkekezleten 158 korona gyűlt össze a két koszorura. A küldöttségben a debreceni főiskola két tanulója és az iparos ifjúsági egyesület két tagja is részt vesz, a kiknek költségeit a rendezőség fedezi.

Dal egy házról.

Van egy kisház az utca sarkán:
A fala zöld s öt ablakos.
Az utcáson nincsen még egy,
A mely hozzá hasonlatos.
Valaki lakja azt a házat,
Egy lány, kinek szeme setét...
Az a kiért az utcát járom,
Kinek lesem tekintetét.
Kinek neve oly szent nekem,
És a kiért szívem dobog;
Az a kiről még nap közben is
Oly csoda szépet álmodok,
Az, akinek a lelke tiszta
És mint a hó olyan fehér,
Az a kinek egyetlen csókja
A menyországgal is felér!
Ő lakik ott. És körülötte
Csupa ragyogás, pompa, fény...
Övé az élet, a valóság,
Enyém az álom, s a remény.
A ház körül naponta járok
S az egyik ablakot lesem,
Epedve várva, hogy a függönyt
Mikor vonja el csendesen.

Balassa Sándor.

A debreceni színház első éve.

— Befejező közlemény. —

Molnár György a budai színház alapító igazgatója és a debreceni színház ideiglenes művezetője egyik helybeli könyomdában állandó színházunk megnyitásának emlékére érmekeket vezetett.

Azt azonban még meg kell jegyeznünk, hogy a műsor megváltozott, miután az első előadás 7-ére halasztott s így állandó színházunk első estélyén a Katona örökbecsű „Bánk-Bán”-ja került színre. Ezt Jókai Mór szép prológja előzte meg, amelyet Jókainé asszony, Laborfalvi Róza, remek művészzel szavalt el. A legnagyobb magyar tragikus az évfolyamán vendégszereplésekre szerződött színházunkhoz.

Az első előadásról a kritikusok azt írják, hogy nem igen sikerült, még pedig a hibás szereposztás miatt. A színház azonban zutolva volt. A főbb szerepeket Molnár (Bánk-Bán), Rónai (Petur), Libera Gizella (Melinda), Együd (II. Endre) Dózsa (Tibore), Pifkó Lina (Izidora) játszották.

A társulat többi tagjai közül a főbbek voltak: Soréni, Heberling Liza, Csabainé, Foltényi Vilmos, Foltényiné, Mándoki, Rónai, Rónainé, Gárdonyi, Fanner, Reszler, Marcell, Fürst Leonora Bizony olyan napsor együttvéve, a mellyel ma a székesfőváros színlapjain sem találkozunk!

Az ez évben előadott nevezetesebb darabok voltak: Zrínyi a költő: Angeló, a mely a Rónai pár legkedvesebb darabja volt: II. Rákóczi Ferenc fogsága, amely mindig nagy közönséget gyűjtött össze és a szín-

szek benne mindig jól játszottak; Hunyadi László, Erkel dalműve; Viola; A sevillai borbély, Rigoletto. Fenn az ernyő, nincsen kas; Szökött katona; A paléskei notárius; III. Richárd; Ördög Róbert; A tücsök; Armány és szerelem; A mama; Troubadour; Párizsi szegények; 1866-ban Machbet, melyben Dragust, a nemzeti színház tagja vendégszerepelt; Huszárcsiny, a melyben Némethi és Némethiné vendégszerepelt; A király házasságában Szathmári Károly és Szakál Róza vendégszerepelt. Produkálhatunk e manapság ilyen műsort.

Május 22-én folyt le a Mándoki Béla jutalomjátéka: Márványhölgyek vagy a szerelem áldozata című darabban. Május 19. 23. 24-én Prielle Kornélia vendégszerepelt kitűnő sikerrel. Verdi „Troubadour”-jának előadásáról még ezeket írja az egykori sajtó: annyiszor megfordult már színpadunkon, minden egyes áriája oly ismeretes, hogy még egyes elragadó szépségű helyei sem képesek a közönség érdeklődését felkeltani kellő mértékben. Tévedés biz ez a „Troubadour”-t ma, negyven év múlva is szívesen hallgatjuk meg.

A társulat június 25-ikéig játszott utoljára; drámai személyzet azonban még 4 előadást tartott.

Mindezekből következtetve világos, hogy állandó színházunk első színi évadban működése szerencsés, sikeres és öntudatos irányban haladva a közönségre nem kis mértékben hatott.

És hogyha az előadásokról néhány kritikát, abból az időből olvasunk, meggyőződ-

Az értekezlet végén megjelent Nagy Lajos és a vasuti munkásnyereg nevében bejelentette mintegy ötven munkásnak a küldöttséghez való csatlakozással. A vasutasok csütörtök este már felutaznak Budapestre s pénteken a Szabadság-téren várják be a küldöttség többi tagját.

A Kossuth Lajos és Batthyányi Lajos sírjára helyezendő koszorúk szállagja a nemzet és a város színeiből leess összeállítva, amelyet a gyász megemlékezése gyanánt fekete fátyollal vonnak be.

A koszorúk költségeire adományokat kér az előkészítő bizottság. A város lelkes és áldozatkész közönségéhez fordul a bizottság s kéri, hogy bármilyen csekély összeget ma csütörtök délutánig a „Debrecen” c. lap szerkesztőségébe (Csapó utca 10.) küldje.

A küldöttség tagjai a város színeiből összeállított jelvényvel utaznak el.

Egyház és iskola.

Október hat a főiskolában. A magyar irodalmi önképző társulat október 6-án, d. u. 5 órakor az aradi vértanúk emlékére a kollegium dísztermében kegyeletos ünnepélyt rendez, melynek programja a következő: 1. Gyászdal éneklés a főiskolai kántus. 2. Megnyitó beszéd tartja dr. Ferenczy Gyula akadémiai igazgató. 3. Október 6. a M. I. O. T. pályázatban díjmentes óda írta Kis Endre, 2. jh. szavalja Varga Antal. 2. th. 4. Gordonka szóló, Hajdu István VIII. o. t. zongorán kíséri Balogh István 4. jh. 5. Emlékbeszéd tartja Kiss Endre 2. jh. a Főiskolai Lapok szerkesztője. 6. — Az aradi tizenhárom. Írta Pósa Lajos, szavalja Steiner J. 2. jh. 7. Himnusz, éneklés a főiskolai kántus. Belépő díj nincs, a meghívó belépő jegyül szolgál, a pontos megjelenés kéri.

Törvényhatósági élet.

Szervező bizottsági ülés. A város szervező bizottsága október 9-én, hétfőn délután 3 órakor ülést tart a főispán elnöklése alatt.

hetünk arról, milyen nemes, romlatlan izlése volt közönségünknek, amely mindig tárt karokkal fogadta a nemzeti irodalom és a klasszikusok termékeit, ellenben mily hidegen fordult el léha látványosságoktól és mennyire méltányolta az igazi művészetiséget. *Tökéletes erkölcs diadalt* ült itt a színművészet, amely leküzdötte a némelyek által elterjesztett színházba nem járás divatos kórságát, világító példával bizonyítván be, hogy a művészet felül áll az érdekeken. De nemcsak erkölcsi hanem anyagi sikert is eredményezett szépen az első színi évad alatt színházunk.

Rendkívül érdekes dolog az, hogy mikor a vidéken híre ment, milyen színházat hoznak létre a debreceniek 200.000 forint feláldozásával, tüstént irigykedni kezdtek, mondván, hogy talán nem lenne elég holmi 60.000 forintos teátrum?

Mert — véleményök szerint — ugyan mit szól majd e díszes csarnokban az idegen, ha magaslatos fogalommal Debrecen szűrés és kifordított bundája népeit emeleng, hogy im oly magasan áll a nép művelési foka, hogy ily nagyterjedelmű és díszes színházra van szüksége; a színi előadás alatt pedig tapasztalja tizedmagával, hogy a kisebb-főbbé is rettenetes nagy.

No hát most jöjjön el az a híres idegen és győződjön meg, hogy milyen színházpartoló közönsége van Debrecennek, amely nem csak megérti a magas művészetet, de élvezni is tudja.

Sarkady István

NAPI HIREK.

A drágaság.

Nagyobb ünnepek előtt vagy az évszaki változásánál egy érdekes de igen elszomorító tapasztalatra kell jutniok a gazdaszszonyoknak. A piacon hallatlan drágaság uralkodik. Vannak idők, hogy a háziasszonyok a legegyszerűbb élelmiszereknek kétszeresét, vagy pláne a háromszorosát kénytelenek megfizetni.

Érthető és megengedhető az, hogy bizonyos alkalmakkor a termelők és az elárúsítók valamivel felemelik az árakat, de ezt lelketlenül tenni nem szabad.

A termelőknek és az elárúsítóknak megvan ugyan az a rossz szokásuk, hogyha egyszer felszoktetik az árakat, akkor emellett megmaradnak jó ideig vagy csak részben engednek egy kicsit.

Okot mindig találnak erre. Hol szárazságot emlegetnek, hol takarmányhiányról panaszkodnak. Okolják az eget, a földet, embereket, állatokat egyaránt, csak az igaziról hallgatnak: saját kapzsiságukról. Mások rovására egyszerre akarnak meggazdagodni.

Tejben mézben bővelkedő, boldog ország. — ez Magyarországnak a jelzője. Ugy volt ez valamikor, de sajnos, manapság már csak a papiroson áll meg ez a jelző.

Azt sem lehet ráfogni már a magyarra, hogy saját zsirjában fullad meg, hisz oly ösztövé, akár egy agár. Kiszipolyozták a lelketlen emberek, honfi társai és idegenek egyaránt.

Csakugyan óhajtja a fogyasztó közönség, nevezetesen a munkásosztály, hogy a vámsorompók Magyarország és Ausztria között felállítsassanak, hogy a vágómarhákat egy könnyen ki ne vehessék, hogy a gazdasági terményeket saját magunk fogyasztassuk el.

Napról-napra.

— október 4.

Ő Felsege nagyon dörzsöli a szemét,
Viziten járt nála a Justh-mondta szemét.

Névnapod köszöntik, te népeknek apja!
Ilyen vendégekkel nem szebb nevednapja!

Nemzetárulók közt, boldog nemzet nélkül
Magyarok királya névünnepet mért ül?

Nem ülünk most a névnapi lakomához,
Majd meghívunk Téged a jog asztalához!

Gyászmise az aradi vértanukért.

Október 6-án, mint minden évben úgy az idén is gyászmise lesz az aradi vértanukért a róm. kath. templomban. A gyászmisét délelőtt 9 órakor tartják s azon az aggodékok harcban tépett lobogójuk alatt jelennek meg. Jelen lesz a gyászmisén az összes róm. kath. iskolák ifjúsága is. Az aradi gyásznapon az összes róm. kath. iskolákban szünetelni fog a tanítás.

— **A szombati jubileum.** A debreceni színház 40 éves jubileumának előkészítő bizottsága nagyban buzgólkodik, hogy az ünnepség minél nagyobb szabású legyen. Az este fellépő művészek, Blaha Lujza asszony, Gárdonyi Antal és Mándoky Béla szombat délelben érkeznek Debrecenbe. Fogadásukra az állomáson Olláh Károly kultúr tanácsnok, Zilahy Gyula színiigazgató és a Csokonay-kör nevében Komlóssy Arthur és Dr. Kardos Albert jelennek meg. A város a művészeknek hatalmas babékoszorút ad, amelyeken a felírás lesz:

— 1865—1905. okt. 7. emlékére. (A Blaha Lujza asszony: a nemzet csalógnányának.) A koszorúk szállagjai nemzeti és a város színeiből fog állni.

— **A Zilahy féle pályázat.** Ismeretes, hogy Zilahy Gyula színiigazgató 1000 koronás pályadíjat tűzött ki társadalmi színműre. A pályázat határideje már rég lejárt s a bíráló bizottság most már elkészült jelentésével. A pályázat ügyében e hó 10-én délután ülés lesz, a melyen a bíráló bizottság jelentést tesz eljárásáról.

— **Október 6-ika.** Budapestről táviratozzák: Az alkotmány védő országgyűlési képviselők ünnepi menetben fognak a Kerepesi-uti temetőbe vonulni. Ma délelőtt arra kérték Halmos János polgármestert, hogy intézkednék Batthyány Lajos gróf mauzoleumának a földszittetése iránt. Kéri továbbá hogy október 6-ikán déli 12 órakor zárassa be a hatóság a temető kapuit s csakis a temetőbe vonuló menek részére engedje meg a belépést. A menet különben délután fél 5 órakor érkezik a temető kapujához s aztán a Batthyány mauzoleum körül helyezkedik el. Az ünnepség fél 6 órakor ér véget s a menet aztán Kossuth Lajos sírjához vonul, azt megkoszoruzza és ennek végeztével a III. számú kapun távozik. Amint ez megtörtént, a közönség a temetőbe azonnal beemelhet. Végül kérték, hogy a hatóság az I. számú kapuhoz nagyobb csapat városi tüzoltót rendelne ki, a tolongás megakadályozására.

— **A M. Á. V. altiszti-kör.** A debreceni M. Á. V. altiszti kör mint tegnapi számunkban már jeleztük, október hó 6-án körhelyiségében a dicső hősök emlékére hazafias estélyt rendez, melyre az érdeklődő közönséget ismételtén meghívja az elnökség. Kezdeté este 8 órakor. Műsor: 1. Szózat: Éneklés a kör dalárdája. 1. Október 6. írta: Kiss Endre, szavalja: Ignézy Sándor ur I. éves hittanhallgató. 3. Hazafias felolvasás: Írta és felolvassa Dr. Kőrössi Kálmán ur. 4. Edes hazám: Írta Ilyés Bálint. Szavalja: Nagy Kálmán ur. 5. Himnusz, éneklés a kör dalárdája.

— **Segítő egyesületi gyűlés.** Az ev. ref. felsőbb leányiskola növendékei Dr. Matócsy László tanár felügyelete alatt segítő egyesületi gyűlést tartottak s a leköszönt Erdős Juliska pénztárnok helyére László Gizellát egyhangulag választották meg. Bodicsky Arankát aljegyzőnek. Ezenkívül megválasztottak egy választmányi tagot minden osztályból, összesen huszat.

— **Közgyűlés.** A debreceni jótékony nőegylet e hó 8-án délután 3 órakor a nőipariskola nagytermében választmányi ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. A rendes választó közgyűlés előkészítése. 2. A szövőipariskola ügye. 3. A népkonyháról való intézkedés. 4. Szegény és árva ügyek.

— **Az ipartestületi betegsegélyző pénztár** igazgatósága egy héttel ezelőtt pályázatot hirdetett a megüresedett számfejtői állásra. A pályázati határidő e hó 3-án délután járt le, amikor is 34 pályázat érkezett be. A választás Zelinger Ede elnöklése alatt titkos szavazás útján tegnap történt meg. A sok pályázó közül Nagy Lajos debreceni csizmadia mester, Szeremley Zsigmond volt bankhivatának és Lakatos László budapesti betűszedő segéd jelöltettek a bizottság tagjai által a betöltendő állásra. A választás egy kevés izgalommal folyt le, mert a jelöltek közül csakis az nyerhette el az állást akinek abszolút szótöbbség jutott. A választók kétszer szavaztak, mert az első szavazás alkalmával egyik jelölt sem rendelkezett abszolút többséggel. A második szavazás aztán Nagy Lajos csizmadia megválasztását eredményezte. Nem érdektelen, hogy a harmadik jelölt, Lakatos László budapesti illetőségű betűszedősegéd, mint a nemzetközi szocialista párt pártfogoltja állott a pályázók sorába. Ide telepítésének állítólag az lett volna a célja, hogy a debreceni elvtársakat összetartsa és nagyobb aktívra serkentsen.

— **Női torna órák.** A „Debreceni Torna Egyesület” f. hó 2-án tartott választmányi gyűlés határozata szerint f. hó 17-től kezdve minden kedde és pénteken délután 5—7 óráig az egyesület Péterfiak tere csarnokában rendes női tornaórákat tart. A női tornaórák alatti felügyeletet Lasz gallner Kálmánné urad, a torna tanítást pedig dr. Horvay Róbert főreáliskolai tanár egyesületi alelnök ur vállalta el. A választmány megkezdésére, a tornaterem az egyleti férfi tagok részére a női tornaórák alatt zárva van. Szülők és a hozzájuk tartozó női család tagok a tornatermet mint nézők szabadon látogathatják. A női tornában csakis az egyesület női tagjai vehetnek részt, nem egyleti hölgyek csak az egyletbe történt belépésük után. — Egy évi tagsági díj nő tagok részére 5 korona. — Még iskolába járó leányok 4 korona beiratási díj mellett a tornaórákban részt vehetnek a közéleti felvilágosítás, az egylet ügyvivő elnökétől (Lasz gallner Kálmán fűvészkert utca 14 sz. I. em. vagy Tisza palota I. em. 7. sz. ajtó) szóbelileg vagy levél útján nyerhető.

— **Köszönetnyilvánítás.** A „Korona Takarékos és Hitelszövetkezet” igazgatósága a népkönyha céljaira 10 koronát adományozott, melyért amidőn köszönetet nyilvánított, jelzem, hogy ez összeget rendelkezésére fogom fordítani. — Oláh Károly tisztelettel.

— **A föld népessége.** Már a múltkoriban megemlítettük ebben a rovatban, hogy a föld egész lakossága összesen 1.503.300.000 lélek, a kik 144.110.600 négyzetmérföldnyi területen laknak. Egy most megjelent részletesebb kimutatás ismerteti a világ lakosságának miként való megoszlását is. E szerint Európában, a melynek a területe 9.723.600 négyzetkilométer 392.264.000 ember lakik, tehát egy négyzetkilométerre átlag 40 ember jut. Ázsiának a területe 44.179.400 kvadratkilométer, a lakossága — 819.556.000 lélek, egy négyzetkilométerre jut 18 lakos. Afrika 29.820.000 kvadratkilométer területén 140.700.000, egy négyzetkilométeren tehát 5 ember lakik. Északamerika területe 20.817.700 négyzetkilométer, a lakossági száma 105.714.000, tehát ott is 5 ember jut egy kvadratkilométerre, Dél-Amerika 17.740.000 négyzetkilométernyi területén azonban csak 33.482.000 ember lakik, itt egy négyzetkilométer átlagos lakossága két ember, míg Ausztráliában nem is jut egy egész ember egy négyzetkilométerre, csak 0,7, mert ez a világrész Polinéziával együtt 8.915.000 kvadratkilométer, a lakossága pedig összesen 6.483.000 ember.

— **Szomorú szüret.** Alig van már szőlő, melyet le ne szüreteltek volna, szeptember végével véget ért a gyümölcstermés és a szőlő, melyet a nyár állandó melege gyorsan megérlelt, lekiváncsolt tőkéről. Véget ért már mindenütt a szüret — csendesen, szomorúan. A derűtlenség, ujongó jókedv, mely ilyenkor oly természetes — nincs sehol, hisz oly mostohán bánt velünk a természet, hogy senkinek sem lehet kedve most még ujongani, mulatni, igazán szüretelni. Féltáncos bora is alig termelt a gazdának, mint más években és bizony üresek maradtak a hordók, melyek más években szüretnek bizonyultak. Filokszer, vagy más betegség alig tehetett volna nagyobb kárt az idei szőlőtermésben, mint a nyári szárazság, mely az oly szépnek indult fűtöket teljesen tönkretette, úgy hogy épen a legjobb bortermő fajok egészen elsatnyultak

és ezért bányázkodhatunk most a szomorú szüretben.

— **Szerelmi dráma.** Mint nekünk táviratozzák; halállal végződő szerelmi dráma történt ma Ujpesten, a Szent Gellért-utca 19. száma alatt. Egy házban lakott Westermayer Rudolf 25 éves vasesztergályos és Virág Róza 21 éves leány, a ki munkás szüleinél lakott. A leány udvarolt a leánynak, néhány nappal ezelőtt pedig eljegyezte. A házbeliek amikor megtudták, hogy Virág Róza menyasszonya Westermayernek, felkeresték a fiatallembert és a leányt gyalázó dolgokat mondtak el neki. A pletyka elkeserítette a leányt. Tegnap este behívatta a leányt a lakására, ahol Westermayer anyja és öccse már az ágyban feküdtek. A fiatallembert szemrehányásokat tett a leánynak, amiből szóváltás lett, Westermayer egyszerre minden szó nélkül elővette ládájából a revolverét és gyors egymásutánban kétszer a levegőbe lőtt. Majd hirtelen a leányra szögezte a fegyvert és elsütötte. A golyó a leányt halálán találta és nyomban megölte. A leány holttestét az újpesti temető halottasházába vitték, Westermayert a rendőrség letartóztatta.

— **Csőd.** A debreceni kir. törvényszék Adler Simon nagykereskedő, debreceni bejegyzett cég ellen a csődöt elrendelte. Tömeggondnokul dr. Kőrösi Árpád, csődbiztosul pedig Kelemen Ernő vannak kirendelve.

— **Halálozások.** Az auyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be: Szilágyi József ev. ref. 5 hónapos, Sárosi Margit r. kath. 4 hónapos, Németi József ev. ref. 9 hónapos, Tóth János g. kath. 41 éves, Varga Zsuzsanna ev. ref. 16 éves, Ignát Imre ev. ref. 9 hónapos, Gombos Mária ev. ref. 71 éves, Reitner József izr. 3 hónapos, Kiss Mihály ev. ref. 34 éves.

— **Hirtelen halál.** Tragikus halállal mult ki tegnap egy jobbmódu debreceni gazdálkodó. Kőrösi Sándor Pacsirta utcai lakos a reggeli órákban betért a Zenede épületében levő Áron Manó-féle pálinkamérésbe, a hol kissé sokat ivott és rosszul lett. Orosz János üzletvezető az ide-oda támolygó és minden pillanatban elesni készülő embert átkarolta, kivitte az utcára s a bolt kirakata előtt leültette a gyalogjáróra, ahol néhány perc alatt meghalt. Az eset színhelyén csakhamar megjelentek a rendőrség emberei, dr. Varga Emil kerületi orvos megvizsgálta a halottat, de a halál okát nem tudta megállapítani: Valószínű, hogy a szerencsétlen ember a mértéktelen mennyiségben fogyasztott alkohol áldozata és hirtelen halálát agyszélhűdés okozta. Hulláját beszállították a kórházba, hol ma délelőtt dr. Balkányi Ede és dr. Varga Emil orvosok Kovács Kálmán rendőrfogalmazó jelenlétében fel fogják boncolni.

— **Kétszeri eltemetés után él.** Bizarr ügy került a párisi saint iamberti negyed

rendőrbiztosa elé a minap. Megjelent egy Barnier nevű asszony s elmondta, hogy őt már kórházban eltemették, noha, mint megjelölése is bizonyítja és mindenki láthatja, még most is él és a legjobb egészségnek örvend. A rendőrbiztos eleintén azt hitte, hogy bolonddal van dolga, de csakhamar meggyőződött az ellenkezőről. Az asszony évek óta elváltan él a férjétől, akinek más nővel viszonya volt. Ez a nő meghalt s a férj eltemettette, mondván, hogy a halott az ő hites felesége. A derék férj azután ismét más nőt vett a házába, akivel szintén vadházasságban élt. De ez is meghalt s ezt a nőt is mint hites feleségét temettette el. Az igazi feleség megtudta ezt s mert nem akarta, hogy őt eltemetnek mondják, azért jelentést tett a rendőrségen.

— **Három csikó bitangságban.** Az apafájai erdőben három csikót talált bitangságban Pap Imre nevű bojtár. Beterelte a bitang jószágokat a városi istállójába.

— **A verekedés áldozata.** Kiss Mihályt, az említett Árpád téren lefolyt vasárnapi verekedés áldozatát tegnap boncolták fel a kórházban dr. Izsó és dr. Láng törvényszéki orvosok. A boncolás megállapította, hogy a szerencsétlen ember halálát a felbuktatása alkalmával történt erős ütődéstől származott agyrázkódás okozta.

— **Két esztendő egy csókért.** Baltimoreban egy John L. Feddermann nevű néger pineér a Mouat Holly-szállodában egy dollárba fogadott egy néger társával, hogy megcsókolja azt a leányt, kit ez számára kijelöl. Ez egy átutazó vendégnek szobaleányát jelölte meg, kinek neve Mary White. Egy ebéd utáni takarításkor az ebédlőbe mentek, ahol a kijelölt leány éppen ott volt. Feddermann hátulról megközelítette, átölelte s megcsókolta leányt. Mary White bíróság elé vitte a dolgot és Carr bíró a csókolózó négert kétesztendői börtönre ítélte.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő káratában.

x **Iskolai növendékek részére a legelőnyösebb bevásárlási forrás u. m. legújabb vászon fedelű füzetek, valódi E. O. Richter-féle és magyar gyártmányú körzők, rajzpapír és rajztömbök, vonalozók, rajztáblák, dörzsgummi, tubus és gombfeszékek, valódi kínai téschok, iskola táskák, legjobb zsebírón, tollnyelek, tolkészek, legjobb minőségben és feltűnő olcsó árakban. Iskola könyvek bekötése: egész vászonba névbe nyomással darabonként 40 fillér, félvászonba papirkötésbe 20 fillér. Pongrácz Géza papír-áru gyári raktárában. Debrecen, Piac utca 7. Bika szálloda mellett.**

x **Használja a híres Hajdusági pedrót.** Egy dohoz 50 fillér. Kapható Grosz Nagy Ferenc gyógyszerésznél Debrecen, Kossuth-utca Arany-egyszervagyógyezertár.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Budapesti levél.

Budapest, október végén.

Vén asszonyok forró nyara után hirtelen-váratlan beköszöntött az ősz s igazi öngyilkosoknak való időt hozott. Hűdég, pizkos eső mossa a mi szennyes aszfal-

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szert **tüdőbetegségeknél, légszervek hurutos bajainál, úgy mint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik.**

Emellett az étvágyt és a testvért, elitávoítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellőmosszaga jó ismét a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4—kor-ért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alatti céggel legyen ellátva.

F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc)

tunkat, de felmosni, tisztára, soha nem fogja. A pesti aszfalton már annyi a bűn, a szenny, hogy egy új özvíznek kéne jönnie... Lám, a sivar őszi hangulat már e közlemény legelején is világfájdalomra hangolja a kedélyeket, holott a meghívás így szól, hogy vidám és könnyed legyen ez a budapesti levél. Mert a derék vidéki olvasónak, akinek számára ez a levél íródik amúgy is elég baja van a maga szűkebb hazájában, elég szomorúságot lát maga előtt — ne szorítsuk azt még a pesti szomorúsággal is.

Az őszi szezonban való átmenet heteiben mintha szagnálna a szezon. Nem történik semmi megemlékezésre méltó társadalmi esemény. A krónikás csak egy hónap múlva talál majd elegendő anyagot a „Budapest ősszel“ nevű téma feldolgozásához. Az átmenetnek e heteiben készülnek a nagy szezonra a színházak s ahol a téli bálók tervei születnek meg, most kezdik össze ültögetni nagyjában a programot. A vagyonszámot elem most kezd hazaszállni: Ischlből, Gasteinből, Badenből, Ostendéből, a Riváról s aki nem megy nagy és kis utókurára Abbáziába, vagy a Pó mentére, az most kezd berendezkedni a téli szezonra.

Teljes azonban a kávéházak szezonja, amilyen mértékben kiürültek a ligeti s a budai korezmák és kávéházak, olyan mértékben népesednek be a pesti cifra nagyablakos lokalitások, ahol lustálkodó, újságot olvasó, politizáló asszonyokat megszóló publikum huzza meg magát.

A „politizáló“ jelzőt kellett volna mindenekelőtt használnom. Miként szerte szép Magyarországon Budapesten is dühöng a politika. Vége azoknak a szép, nyugodalmas időeknek, midőn a ferencvárosi vagy erzsébetvárosi Spiesburger, ásitva dobta félre az újságot, mondván ékes németséggel!

— Pokolba a politikával! Nem kell az uri huncutság!

A politika az utóbbi háromfélély esztendőben átment az emberek vérebe s mindent, amerre a villamos robot és bömből rikkancs árulja az újságját — vadul politizál a budapesti magyar. Vadul és magyarul! Az emberek manapság, különösen nyilvános helyeken, szivesebben beszélgetnek magyarul, mint németül, ami nyilvánvalóan a nemzeti küzdelem hatása.

Mikor e sorokat írom, még javában dühöng a Zeysig-ügy. Azt mondják, hogy ez a második Dreyfus ügygő nékte ki magát, ahami benne a hazugság, a hamis tanu, a hamis adat s a vizsgálatnak a helyes iránytól való elterelését célzó felforgatás az újságírók között, miután a politikai felforgatás és szenzációlovaglását nem egy kollagát zavart bale a piszkos botrányba. Az éjjeli tanácsokon, ahol az újságírók munka után szoktak összegyűlekezni, lázas izgatottsággal tárgyalják az ügynek új frázisait s közben, mert az újságírók egymás között mindig humorosan tárgyalnak — röpök a sok szelímes vagy vaskos tréfa és mindegyiknek a Zeysig-ügy a pontja. Érdekes, hogy heteken át száz és száz ember, politikus, újságíró, privát hazafi nyomozott Budapesten ebben a bosszorkányos afférben és mindenkinek megvan a maga biztos nyoma, amely az igazi bűnös leleplezéséhez vezet. Ha majd a bírák elé kerül ennek az ügynek egész irattárrá dagadt aktacsomója, ugyancsak izzadni fognak a törvénytudó böcs urak, míg az igazi és hamis adatok ama labirintusában el fognak tudni igazodni. Egyelőre ott vagyunk, hogy Zeysig itt, Zeysig ott, Zeysig mindeütt, hogy a tördög vián már el közlünk ezt a nem létező német professzort!

Új szín ríkit néhány hét óta az utcánkon. Kirakatok, kalapok, zsebkendők, nyakendők — pirosak, hol szendén, hol téglapirosan, hol a tűz ríktő színében mindenütt, uton, utfélen elébe botlik a piros szín. A munkások szeptember tizenötödiki felvonulása óta divat lett a vörös, piros szín és a szociálista elv híveit tüntetnek vele. Ifju s öregebb férfiak, nők, gyermekek, rongyos munkások, elegáns gigerlik tüntetnek a piros színnel a nagyváros utcáinak forgatagában hirdetővén ezzel is, hogy e szürke világ pirossá készül vedleni.

Odakünn az utcán színekben, beszédekben újságbetűkben orgiákat ülök a világot felforgató tanok — de bent az iskolában még a régi rend szerint hazafiasan oltatják a tanulókat. Soha még tanítói és tanári rendünk oly nagy súlyt a hazafias oktatásra nem fordított, mint most, amikor nyilvánvaló az élet iskolájába találkozni fog a világpolgárság és a társadalmi osztályharc csábos tanáival. Hatalmas ellenség ez s jól kell ellene bátyára lenni!

A szivár őszi eső a szezon tökéletessége dacára is a színházakba kergeti az embereket. Pedig, művelt, jóízű ember jobban teszi, ha nem jár most színházba, hanem otthon marad és olvassa a régi klasz szikusokat. Mert sajnos Budapesten ez idő szerint nincsen sem darab, sem színész. Már ugy értendő ez, hogy új darab és új színész. Egyre mássra bukna az újdonságok és a fiatal színészgárda, amely hivatalosan pótolni a ki ki dülő öreg jelesekkel — felette gyengén áll talantán és tudás dolgában. Hasztalan a gombamódra szaporodó sok színi iskola, hasztalan a sok színház a jó színészek termelésében egyelőre vigasztalan szünet állott be. Csak a jövőben hiszünk, a jelenben nem.

Krónikás.

SZÍNHÁZ.

MŰSOR.

Csütörtök, okt. 5. „Váljunk el“ vigjáték. (Markovics Margit felléptével.)

Péntek, okt. 6. „Bíbor és gyász“ dráma. Szombat, okt. 7. A debreceni színház főnállásának 40 éves jubileuma.

Cukorkák.

— október 4.

Blaha Lujza asszony — most már Splényi bárónő — szintén részt vesz a jubileumi ünnepeken. Isten hozza! Reméljük, hogy utjában nem akadályozza meg valami műsor változás, vagy alkalmi betegség. Sohasem is volt rá esély, hogy a nemzet csalóánya híjába csalogatta volna színházba a nemzetet!

Kérdik a katona-muzsikust:

— Mit játszottak most?

— Dass mar numero 27! hangzik a kimerítő felvilágosítás.

A jubileumi előadásra legjobb lett volna a negyven év előtti első előadás műsorát színehozni. „Bánk bán“-t, azonban a trónra borított lábszőnyegek nélkül.

Holnap mutatkozik be a társulat szalonhősnője, Markovics Margit. A művésznőt kitűnő jóhír előzi meg. Lassan-lassan rájövünk, hogy a szintársulatnak vannak jó erői, hogy a közönség mégis tartózkodik, annak oka nem egyéb, mint az, hogy a bemutatkozások helytelenül történtek. Első este Zilahy igazgató mutatkozott be, a kinek kitűnő művészetét régóta méltányoljuk, másnap Zilahy, a kiről már a lapokból tudjuk, hogy gyönyörű hangú opera énekesnő. Ebből folyt, hogy más értékes erők nem nekik való és alárendelt szerepekben léptek előnk, produkálni nem tudtak s most némelyiknek ugyan sokára nyílik alkalma arra, hogy magukat teljesen érvényesítsék. Megfordítva okosabb lett volna: előbb az ösmeretleneket, aztán az ösmerősöket kívántuk volna látni.

Egy látósöves ur.

* Október 6. A szabadságharc emez örökké gyászos napjának emlékére Pénteken, Hegedüs Lajos „Bíbor és Gyász“ című történelmi színműve kerül előadásra színpadunkon. Érdekes, hogy ez a darab együtt pályázott annak idején az académiai díjra Jókai Mór Könyves Kálmán című darabjával. A bírálók nem tudták eldönteni, hogy melyiknek ítéljék oda a díjat egyformán szép, egyformán magasatos mindkettő. —

Végre is megosztották a díjat a két dráma között. Debrecenben rég nem adták a „Bíbor Gyász“-t, mely most ünnepi ensemble keretében kerül színre. — A darabban játszó fognak Markovics Margit, Arday Ida, Szakács Andor, Deésy, Ternyei és Krasznai. Az előadást megelőzőleg Szakács Andor Palágyi Lajos ismert költőknek alkalmi költeményét fogja elszavalni.

* A színház 40 éves jubileuma.

Nevezetes évforduló lesz a szombat esti. — Negyven évvel ezelőtt október 7-én nyílt meg a debreceni színház. A „Bánk-Bán“-t adták. — Az akkori ensembléből még csak Gárdonyi Antal él a ki is most a szombati jubileumi előadásban ugyan azon szerepet fogja eljátszani, a mit a megnyitón játszott. Biberach őt fogja személyesíteni. A jubileumi előadásban jelen lesznek Bozerédi Viktor a szépművészetek osztályának vezetője, Gr. Festetich Andor a vidéki színházak főfelügyelője és Mészáros Kálmán iroda igazgató.

* Markovics Margit a szintársulat kiváló tagja ma Csütörtökön este mutatkozik be a debreceni közönségnek a „Váljunk el“ Cyprienne szerepében. Az előadásban részt vesz az egész vigjátéki személyzet Zilahyval ki Des Prunnelest játsza.

PAVIRATOK.

A horvátok velünk tartanak.

Budapest, okt. 4. Fiuméből jelentik: A horvát-szlavonországi és dalmáciai képviselők együttes értekezletén javaslatot fogadtak el, amely hangsúlyozza hogy a magyarországi válságot az a küzdelem idézte elő, a mely Magyarország teljes függetlenségéhez vezet. **A horvát képviselők jogosnak tartják ezt a törekvést**, már csak azért is, mert minden nemzetnek föltétlen joga, hogy fenállását és jövőjét biztosítsa. A horvát képviselők kötelességüknek tartják, hogy az összes állami jogok és szabadságot megvalósítása érdekében **a magyar nemzettel együtt harcoljanak**. A horvát képviselők meg vannak győződve arról, hogy ezek a jogok és vívmányok ugy a horvát, mint magyar nemzetenek előnyére lesznek és a két nemzet tartós egyetértésének alapját fogják képezni. Követelik Dalmácia visszacsatolását, követelik a horvát közigazgatás javítását, a szabad népakaratot meg nem hamisító választásokat, teljes sajtószabadságot és a bírói függetlenséget, és a szólás-és gyülekezési szabadság biztosítását. További biztosítania kell a horvát nemzet autonóm politikai, kulturális, pénzügyi és gazdasági feállását és fejlődését.

Felmentett gyilkos.

Budapest, okt. 4. A budapesti esküdtbíróóság ma tartotta meg a főtárgyalást Drachos István 16 éves suszterinas bűnpörében, aki ez év július 16-án Kőbányán revolverrel szíven lőtte anyjának szeretőjét, Nagy Gábort. A tárgyalást késő éjjel fejezte be az esküdtszék. A verdikt alapján a törvényszék a fiatal gyilkost **felmentette**.

Reformok Dániában.

Budapest, okt. 4. Kopenhágából jelentik: A kormány az országgyűlésnek többek közt a következő törvényjavaslatokat terjesztette elő: Állami jelzálóbank felállítását, nagy méreli telkek feldarabolásának előmozdítására szolgáló állami kölcsön engedélyezését, az alkotmány magváltoztatását oly irányban, hogy a fölkötting tagjainak száma

182-re emeltessék, a miniszterek jogi felelősségét és az általános községi választójog behozását célzó törvényjavaslatokat.

Elhunyt sebészettanár.

Budapest, okt. 4. Puky Akos dr. egyetemi tanár, vöröskereszt kórház főorvosa hosszúságos szenvedés után ma reggel Reviczky tér 3. szám alatti lakásán meghalt.

Budapesti gabonatorzsde.

(Déli zariát.)

Budapest, okt. 4.

Buzakínálát mérsékelt, vételkedv javult. Szilárd iránzat mellett 40.000 méter-mázsa került forgalomra 10 fillérrel drágább áron. Egyébb gabonanevek közül rozs 5-10 fillérrel drágább, a többi tartott. Idő: horult.

Buza októberre	15.86-88.
„ áprilisére	16.58-60.
Ros októberre	12.98-13.00
„ áprilisére	13.62-64.
Zab októberre	12.58-60.
„ áprilisére	12.96-98.
Tsageri májusra	23.34-36.
Repce 1906. augusztusra	24.40-60.

Törvénytörések.

§ Váltéhamisító banda. A váltéhamisító banda, Nagy Imre és 6 társa szenzációs bűnpörének tárgyalását tegnap megszakítás nélkül folytatta a törvénytörések. A tárgyalás nagyon nehezen halad előre mert az ügy rendkívül bonyolult. A legnagyobb vizsgálást a banda Nagy Bálint jómódu debreceni gazdálkodónak és nevének nevével látta el. 6500 koronára rug az összeg, melyet Nagy Bálint és nevének hamis aláírásával felvette a vádlottak. Tegnap 11 tanút hallgatott ki a törvénytörések ez ügyben, akik között volt Molnár Lajos telekkönyvvezetői iratok is, aki Juncos József a banda legravaszabb tagjára vonatkozólag elmondja a következőket: 1904 április 18-án megjelent nála a hivatalban egy urias kinézésű ember és telekkönyvi másolatot kért tőle, anélkül, hogy felvilágosítással tudott volna szolgálni, hogy kinek a birtokáról, illetve ingatlan vagyonáról kívánja azt. Ilyen körülmények között ő nem tudta kérését teljesíteni. Azt mondta neki, hogy csakis név hamorodas alapján teheti meg, amit kíván. Ere az ember, akiben a vádlottak közül Juncosra ráismert a tanu kiment. Néhány perc múlva azonban visszatért és Nagy Bálint debreceni lakos nevére kérte a telekkönyvi másolatot, melyet kiadott neki. — Nem érdektelen Szilágyi Mihálynak az Ipar és ker. bank szolgájának vallomása, aki előadta, hogy az előbbi tanu által jelzett napot követően beállított hozzá egy parasztember, aki magát Nagy Bálintnak adta ki, elibetett egy üres váltót és megkérte, hogy töltsse ki azt, mert mint egyszerű parasztember az írás mesterségéhez nem ért. A tanu készséggel teljesítette a kívánságot és 500 koronáról kiállította a váltó úrlapot, melyet az atyafi nyomban le is számíteltatott abankkal. Ebben a manipulációban a furfangos D. Nagy Imre a főcinkos a ludas. Összesen 19 esetben követelt el közokirat-hamisítást a csaló banda. A tárgyalás az egész héten el fog tartani és az ügyben ítélelhozatal csak szombaton várható.

§ Honig Jakab letartóztatása. Néhány nappal ezelőtt megemlékeztünk Honig Jakab debreceni szabószót tulajdonos családja

jutásáról, aki ellen hitelvezői hamis bukás címén feljelentést tettek az ügyészségnél. A nyomban vádala helyezett kereskedő Hoffmann vizsgálóbíró a vizsgálat folyamán felmerült bizonyítékok alapján letartóztatta. — Budapesti üzletére pedig elrendelte a bűnügyi zárlatot. Honig a vizsgálóbírónak úgy a letartóztatása, mint az üzletére hozott bűnügyi zárlatot elrendelő határozata ellen fellebbezést jelentett be. A vádtanács tegnap foglalkozott a fellebbezéssel és helyben hagyta a vizsgálóbíró végzését. A vádlott a vádtanács döntése ellen felfolyamodással élt, minek folytán az iratokat áttették a táblához.

§ A Zeysig-botrány. Bakonyi vizsgálóbíró ma folytatta a tegnap megkezdett tanúhallgatást. Az első tanu a „Pesti Hírlap“ főszerkesztője, dr. Légrádi Imre volt aki elmondta, hogy Lakatos László, amikor már előbb Rudnay főkapitánynál járt, engedelmet kért tőle, hogy a rendőrségnél formális vallomást is tehessen. Légrádi ezt mondta neki, hogy bátran vállalhat arról, ami igaz. Később, mikor megismerte Lakatos szerepét, három havi fizetést adva neki, tüstént elbocsátotta őt a lap kötelékéből. Ez után kihallgatta a bíró Freud Józsefet, a „Budapester Tagblatt“ szerkesztőjét, aki tudvaleg Weiss Julián megbízásából Berlinben járt és ott a botrányos röpirat dolgában adatokat szerzett.

Szerkesztői-posta.

P. T. Kepler siremlékön Regensburgban a protestáns temetőben a maga szerkesztette sirirat így szól:

Élve eget mértem, most mértem a földi sötétet, Szellemem égből eredt, por földi most tettemem.

Z. A. Köszönjük.

F. Ilda. Céget nem ajánljuk. Nem hallottunk rosszat a kérézetről.

S. K. Kürthy Emilné, szül. Szemere Gizella szerkeszti.

Többeknek. Bizony furesa dolog, hogy a ki bérletjegyet akar a kisvasutára váltani, azt az igazgatósági hivatalból az ellenőrhöz küldik. A kisvasutára kell úlni az ellenőr felfedezése végett, mikor pedig — a kényszerítés után — felfedezzük, kintünk, hogy nincs jegy az ellenőrnél, ő is csak délután, vagy másnap váltja ki az igazgatóságnál s Ön tőle — újabb kényszerítés után veheti át. Ez a cop!

„Itt élned halnod kell!“

— Regény. —

Irta: Inctay Béla. 16.

I.

A vár és a kunyhó.

Miért nem, anyám, folytatja Béla nyugodt, tiszta tekintettel, csöndes, csak néhol megrezenő hangon. — Tudod, hogy én nem illem a ti körötökbe. Az iskolákat til tul végeztem, már akkor is a versírás volt minden gyönyörűségem. Ruháimat eladtam, zsebpénzemet nem élveztem, hogy könyveket vessek, hogy színházba járhassak. Mikor Tompa Mihály elhunyt, gyalog vándoroltam egész naputtra a temetésére s nem törődtem, hogy a nagy hadgyakorlatok alkalmával ugyanaznap a mi birtokunkon s kastélyunkban szállott meg a főherceg. Pedig milyen nagy büszkeség volt ez akkor édes anyáknak! Aladár még kisfiu volt akkor, de pompás lovaglással, jó modorával megnyerte a hatalmas urat, — a ki meg is ígérte pártfogását. Én sehol sem voltam, én a költő sirja fölött iram néhány szomorú éreket. Mit érdekel engem, a mire ti törekedtek, a mi után vágyakoztok? Mi közöm a címekhez, rangokhoz, vagyoni viszonyokhoz, mikor vettem részt kedvteléseitekben? Tudok-e én vinni, lovagolni? Szeretek-e táncvirágokba járni? Udvareltatok-e én a nagyvilági höl-

gyeknek? Illem-e én a szalonokba? Ugyan, ne nevetessétek ki magatokat! Szeretek, egyéb nem köt hozzátok és ez a kötelék én a szívemben akármely viszonyok közt és helyzetben. Anyám Aladárban reménykedik, nem én bennem, a kit kicsinyel, kevésbe vesz. Ezekben igaza van. Aladár képviseli a család emelkedésének, gyarapodásának megfelelő fölfogást, — én csak az ábrándjaimat képviselem. Hanem ezeket az ábrándokat annyira becsülöm, a mennyire ti a magatok terveit, a légvárjaimat annyira, mire ti a kastélyaitokat. Ti saját fölfogástoknak éltetek, azokat szóttátok fontátok tovább nélkülüm s az én kikerülésemmel, de az alatt az én ábrándjaim is hatalmasan megérelődtek s nincs az a hatalom, hogy azokból engednek. Szeretettel, érző sziveket, költészetet vágytam teljes életemben. Idehaza nem találtam, nálatok nem volt, csoda-e, hogy megragadtam szívemet az a kis kör? Az atyával, kinek magas röptü gondola ai babért érdemelnek s azzal a bájos leánnyal, a kiből föltaláltam álmaim mását! Ebben részetek nem volt, nincs tehát jogotok, de hatalmatok sem arra, hogy boldogságomat akadályozzátok. Én megyek, sorsom, álmaim után, ti maradtok itt, a birtokban, a hatalomban, az életben, el is megyek a haza birtatlanságába, a sehonnaiságba, a légvárak birodalmába. Főlöleg itt tovább beszélni. — Ismétlem, hogy elveszem Mienát, boldog ember leszek vele, Aladár pedig Elzával. Ugyebár így értetted, édes Elza?

— Egészén így értettem, Béla pajtás, felel az okos leány.

(Folyt. köv.)

Városi Színház.

Bérlet 10. szám. (A)

Csütörtök, október 5-én:

Markovits Margit felléptével:

VALJUNK EL

Vigjáték 3 felvonásban.

S Z E M É L Y E K :

Des Prunneles, gazdag birtokos Zilahi Gyula Cyprienne, neje — — — Markovics M. Adenár, erdőmester — — — Kondor E. Clavignac, Des Prunneles ba-

rátja Krasznay E. Bafordin volt adófelügyelő — Sarkadi V. Brunoné, fiatal özvegy — Arday Ida Valfontamené — — — Körösmezey

Október 6-iki előadás, az aradi 13 vértanu emlékére:

Bibor és gyász.

Színmű.

Nyílt-tér.

Utazásnál csélszerű. — Nélkülözhetetlen rövid használat után. Orvosilag megvizsgálva.

Bécs 1887 Julius 3

Kalodont

nélkülözhetetlen

F o g - K r é m.

A fogak tisztán tartására, eltávolít minden szenny a foghasak közül, ártalmas szreket megsemmisít frisztó üdítő hatása, mely „Kalodont“ név alatt az egész művelt világban el van terjeve, mint a legkitűnőbb fogtápasz.

— 9 —

Egyedüli gőzbutorgyár
Debrecenben.

Ahol a legnagyobb választékban a legmodernebb butorok és szoba berendezések a legegyszerűbbtől a fényűzésig a legszolidabb kivitelben legjutányosabban kaphatók.

KILLER EDE

cs. és kir. udvari szállító.

Debrecen, Főtér.

Szőlővessző

A világhírű

„Delawáre“

adja a legjobb bort!

oltani permetezni nem kell!
a szőlészet kincse.

A phyloxeraának ellent áll!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Na gyönyörű sima és gyökeres **Delawáre** vessző eladás

Cím:

Szigyártó és Takács

Telep: Alsó-Szeged

Központi iroda: **Felső-Szeged**
Somogy-m



Az elmúlt rendkívüli száraz nyár folyamán ismét a

Kükküllőment

Első szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 25 N.-Kükküllőmezeje)
volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntötte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.



**Zongorák,
Pianinok,
Harmoniumok és
Cimbalmok**

a legnagyobb választékban

részlet fizetésre is kaphatók

Schmidt S.

Zongora és zenemű raktárában.

A Horváth fele
gőzfűrésztelen vágott tölgy-
tüzifa 100 kilogrammonként
75 korért kapható.
Nagyobb vételnél árkedvezmény.

Oh jaj!



Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak

Egger mellpasztillái
az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.
Próbadozoz 50 fillér.

Fő és szétküldési raktár

NADOR

GYÓGYSZERTÁR

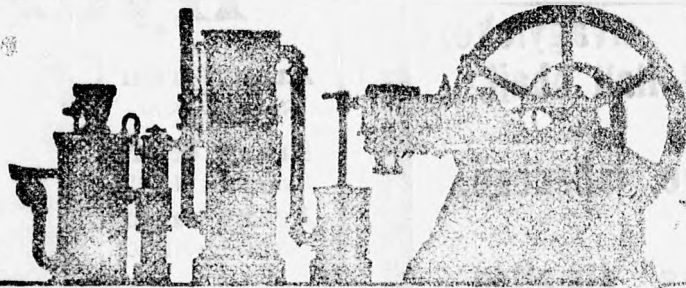
Budapest, VI., Váci-körút 17.

Éljen!



Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Kapható, Debrecenben: Balázs Ödön, Füleky Pál, L. Kovács Nándor, Mihalovits Jenő, Muraközy László, Dr. Rothschnek V. Emil, Szilc Ferenc, Tóth Béla gyógyszerárában.



Eredeti OSERS és BAUER motorok

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntő: Bécs.

Gáz- és petróleum-motorok és locomobillák, szilvő-gáz-motorok, 2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Eredetigégyártmány. — Kötséggvetés és árjegyzék ingyen.

„Ursus“

a legtekélyesebb vasgerenda szerkezetű szabadalmazott borsajtó. Felső nyomással, a törköly egy darabban vehető le, a must vasrészekkel nem érintkezik s így a bor megfeketedése kizárva. Legmagasabb nyomképesség. Hóni gyártmány.



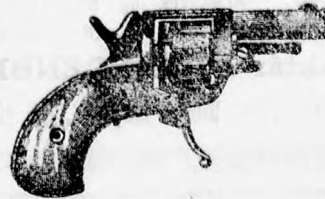
Budweisz-i és hóni gyártmányu porcellán, valamint meidinger-köpeny és öntöttvaskályhák, minden szerkezetű vas és porcellán-burkolatú konyhák.

Vadászfegyverek és felszerelések revolverek, hüvelyek. **Lőpor áruda** Ujdonság! **Browning** rendszerű ismétlő-fegyver 1903. minta.

Képes árlap ingyen és bérmentve.

TÓTH GYULA

Debrecen, Piac-utca 20-27.



DONOGAN ÉS SOMOSSY

Debrecen, Kistemplombazár.

Megérkeztek raktárra az
őszi divat ujdonságaiDivat kelmék
Angol flanellek
Posztók Costümre
Mosó velezek stb. stb.

Külön szőnyeg osztály.

Legolcsóbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzálog Hitelbank nyeremény sorsjegyek.
3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.
3 főnyeremény évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.
3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk
50 tag részére. oly formán, hogy minden tag25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében
jogot szerez, az időközi esetleges nyereményekre, a teljes befizetések után pedig
2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyerem. sorsjegyre illetve nyeremény jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a

Debreceni Ipar és Kereskedelmi bank.

Ekszer különlegességek

KIZÁRÓLAG

Halász Nándor ékszerésznél kaphatók

DEBRECEN Fiac-utca 24 szám.

Fehérló szálló épületében.

Aki kitűnő étvágyfokozó
asztali italt óhajt,

Aki gyenge, lábadozó,

Aki ideges, álmatlan,

Aki vérszegény,

Aki sovány,

Aki szoptat,

Aki tüdőbeteg

ne mulassza el saját érde-
kében a kitűnő hatásnak el-
ismert és rendkívül tartós

HERCULES

maláta-tápsör

különlegességet inni
Kapható minden nagyobb csermelye-,
fűszer-kereskedésben, kávéházban,
vendéglőben és a
Hercules Söröződe széküldési
telepén.Telefon 63-67. — Árjegyzék ingyen — Vidékre postán
küldünk 5 kg. próbaküldeményt (6 üveg) utánvétellel.

Főraktár DEBRECENBEN,

Geréby Fülöp utóda Mayer Jenő cégnél.

Hydraulikus sajtók

Arany érem

Szeged 1899

Arany érem

Budapest 1899

Arany érem

Pozsony 1902

hydraulikus
sajtóért.szőlő- és gyümölcsmust a nagy üzem számára,
kitolható kosárral vagy 1 kosárral.Bor-, gyümölcstor- és gyümölcsnedv-sajtókat
kézi hajtásra Herculesnyomerő-szerkezettel vagy
vástányérral. Gyümölcs- ésszőlő-örlőket,
bogyózógépeket
Gyümölcs-aszaló-készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint e különlegességet a legújabb szerkezetben.

MAYFARTH PH. és Ta., BÉCS, II/1

különlegességi gyár gyümölcserőteljesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek.

Alkalmi ajánlat!

Mostani időnyre van szerencsém a becses virág kedvelők-
nek ajánlani igen nagy készletemet szép szobai Pálmák-
tól és növényekből, melyeket igen olcsó árban bocsátok
helyszűke miatt eladásra. Továbbá élő virág csokrokat és
kcszorukat legjobb ízléssel kiállítva, melyek elkészítéséhez egy
ügyes virágkötőnöt Bécsből hozattam.Jácint hagymák frissek megérkeztek, szépek és erő-
sek, jó eredményt várhatunk! Becses és tömeges megrendelé-
seket kérve vagyok kiváló tisztelettelJaczelt János mag és virágkereskedő
Debrecenben.

Videki megrendeléseket pontosan elkészíték és csomagolásra nagy gond fordítatik.